

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“...คนเรากล้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ... มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง ...” (ภูมิพลอดุลยเดช.พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา.2550 อ้างถึงใน ประดิษฐ์ อูปรมย์ 2551: 2) และจากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 19 กรกฎาคม 2517 กล่าวว่า

“...ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือ ความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป ...การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญ ให้ค่อยเป็นไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัด นั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 2550, 32) และพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทาน ต่อปวงชนชาวไทย ในวโรกาสฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี พ.ศ. 2542 ในเรื่องของ “คุณธรรมที่ควรปฏิบัติ เพื่อประเทศชาติ 4 ประการ” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการกลุ่ม สมาคมมูลนิธิ.ม.ป.ป. : ก) ดังต่อไปนี้....

1. การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติ ปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้น อดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงหน้าความสัจ สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด

4. การรู้จักถ่วงความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละผลประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง.....คุณธรรมในข้อที่สาม ทรงเน้นถึงการอดออม ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:911) หมายถึงการประหยัด แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงหวังให้พสกนิกรของพระองค์เห็นความสำคัญของการประหยัด เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญมากในสังคมไทยปัจจุบัน และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน แก่พสกนิกรชาวไทยในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542 ซึ่ง รศ.ดร.ประคินันท์ อุปรมัย เขียนอธิบายแนวคิดไว้ในหนังสือ สร้างพลังทีมงานตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ มีความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวัง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เน้นให้ยึดทางสายกลาง โดยพอประมาณนั้นให้พอเหมาะกับตนและพอควรกับภูมิสังคม คือเต็มศักยภาพที่มีสอดคล้องตามสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรที่มีและวัฒนธรรมในสังคม มีเหตุผลโดยรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้ถึงสาเหตุและรู้ถึงผลกระทบ ที่เกิดขึ้น โดยมีการหาข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างมีวิสัยทัศน์ มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างสมเหตุสมผล และรู้จักสามัคคี ในเงื่อนไขด้านความรู้ นั้น คือรู้อย่างมีหลักวิชาที่ไม่ยึดติดกับตำรา เงื่อนไขด้านมีคุณธรรมคือมีศีลธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนาและวิถีปฏิบัติที่ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน เพื่อสู่เป้าหมายในการขยัน ประหยัด อดทนและมีสติอย่างสมเหตุสมผล (ประคินันท์ อุปรมัย 2551: 20-31)

และสมดังพระปณิธานแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงสอนสั่งลูกหลานไทยให้รู้ซึ่งถึงความหมายของคำว่าพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้ราษฎรในเรื่องของการดำรงชีวิตที่ประหยัดและเรียบง่าย เพื่อความสุขที่แท้จริง ทรงเป็นแบบอย่างของความพอดี จะเห็นได้จากการที่พระองค์ท่านทรงใช้ฉลองพระองค์ชุดเดิมและฉลองพระบาทคู่เดิมเป็นเวลานานหลายปีและซ่อมแซมเมื่อชำรุด ทรงใช้ดินสอไม้ในการจดบันทึก เพราะทรงเห็นว่าการใช้ดินสอเมื่อเขียนผิดจะสามารถลบออกได้อย่างง่ายดาย ห้องทรงงานของพระองค์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เตือนสติคนไทยได้อย่างมาก โด๊ะทรงงาน แก้อ้อโยกรูปทรงหรรษา ไม่เคยมีปรากฏในห้องนี้ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งที่ว่า "...สำนักงานของท่านคือห้องกว้างๆ ไม่มีแก้อ้อ มีพิน และท่านก็ก้มทรงงานอยู่กับพิน..." นั่นนับเป็นแบบอย่างของความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อโดยแท้ ซึ่งพระราชจริยวัตรที่น่าเสนอมานี้ล้วนเป็นเครื่องบ่งชี้และเตือนใจคนไทยในยุคสมัยนี้ ได้ซาบซึ้งและเห็นถึงคุณค่าของวัตถุและการมีชีวิตอยู่อย่างประหยัดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พระองค์ไม่เคยทรงทำอะไรอย่างไร้แก่นสาร จะทรงไตร่ตรองและพิจารณาอย่าง

รอบคอบเสมอก่อนที่จะลงมือทำสิ่งใด และจะทรงระลึกทุกคราว่า เงินทุกบาททุกสตางค์ที่นำมาใช้จ่ายเพื่อทำกิจกรรมใดนั้น ต้องเกิดประโยชน์และได้ผลคุ้มค่ามากที่สุด (สุเมธ ตันติเวชกุล 2544:5) และจากการให้สัมภาษณ์ของ ดร.ฉลองภพ สุสังกรกาญจน์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อเรื่องคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของการอยู่รอดของสังคม เพราะปัจจุบันประชาชนยังมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้อง เช่น การบริโภคนิยม การลงทุน การก่อหนี้อย่างไม่พอเพียง ซึ่งการบริโภคนิยมอย่างไม่พอเพียงนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนจากอัตราการออม ที่ลดต่ำลงอย่างมาก และการออมของครัวเรือนยังมีแนวโน้มลดต่ำลง (กรุงเทพธุรกิจ:29 ธันวาคม 2548:2)

จึงเห็นได้ว่าการประหยัด และการออมเป็นคุณธรรมสำคัญที่พึงประสงค์ เพราะการประหยัดเป็นแนวทางสำหรับการสร้างอนาคตให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ประชาชนรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองของตนอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์คุ้มค่า (สำรอง เพ็ญหนู 2524:1 อ้างถึงใน รพีพรรณ อัคราวิวัฒน์ 2539:35) การประหยัดควรได้รับการปลูกฝังในวัยเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัด เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาคุณธรรมในด้านการประหยัดและการออม ในเด็กและเยาวชน ที่จะในอนาคต เป็นกำลังหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ พัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้ฟื้นกลับมาดีดังเดิมได้ต่อไป ดังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 6 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าการมุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี คนมีปัญญา และคนที่มีความสุข ส่วนคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีความเป็นประชาธิปไตย เสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ (กรมวิชาการ 2545:1)

ในท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ข้าวของเครื่องใช้ถูกปรับราคาสูงขึ้น หนทางที่ดีที่สุดทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไข เพื่อช่วยให้คนไทยใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ผ่านพ้นวิกฤตการณ์เหล่านี้ไปได้ ได้แก่การกินอยู่อย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และการแก้ปัญหาให้ได้ประสิทธิผล ควรเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชน ให้มีคุณลักษณะสำคัญได้แก่ การมีพฤติกรรม การประหยัด เนื่องจากปัจจุบัน เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกในการประหยัด ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย การแก้ปัญหาอย่างหนึ่งคือ การแก้ไขการใช้เงินตัว ฟุ่มเฟือย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภค จากความฟุ้งเฟ้อ มาสร้างวินัยการใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีสติ ด้วยการลดการบริโภคที่เกินจำเป็น

และเก็บออมเพื่อความมั่นคงของชีวิต ทั้งนี้เพราะการประหยัด เป็นวิถีทางสำหรับการสร้างอนาคต ให้เป็นปีกแผ่นมั่นคง เป็นคุณธรรมสำหรับบุคคลที่ประสงค์จะสร้างฐานะแก่ตนและครอบครัว (สำรอง เฟิงหนู 2542:1)

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนที่โรงเรียนอรุณวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ทะเบียนประวัติพบว่านักเรียนของโรงเรียน ทั้งจากในอำเภอทับสะแก ต่างอำเภอรวมถึงนักเรียนมาจากต่างจังหวัด ที่มาพักเป็นนักเรียนประจำของหอพัก ที่อยู่รอบบริเวณโรงเรียน นักเรียนเหล่านี้ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับดี และจากการสังเกตพบว่านักเรียน ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของเงิน เวลา สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และรวมถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย เลียนแบบสื่อและโฆษณา แต่งกายด้วยเครื่องประดับ เสื้อผ้าตามสมัยนิยมโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและราคา เปลี่ยยนรุ่นและใช้โทรศัพท์เกินจำเป็น มีการแข่งขันรุ่นและยี่ห้อ อดฐานะ ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ มักถูกทิ้งขว้างหรือใช้ไม่คุ้มค่า อุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ ที่ใช้งานเสร็จแล้วมักไม่เก็บ และหากตกหล่นจะไม่ค่อยติดตามทวงถามกลับคืน การใช้เวลาว่างยังไม่เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ อย่างไม่คุ้มค่า เช่นการเปิด ไฟและเปิดเครื่องปรับอากาศในห้องเรียนทิ้งไว้ขณะพัก หรือบางขณะเปิดทั้งเครื่องปรับอากาศและพัดลม การเปิดน้ำทิ้งอย่างไร้ประโยชน์ หรือนำน้ำดื่มมาล้างหน้าล้างมือ เป็นการสิ้นเปลืองอย่างน่าเสียดาย

จากการสุ่มสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครูหอพักในโอกาสเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ผลสรุปพบว่านักเรียน มีพฤติกรรมประหยัดในระดับต่ำ โดยเฉพาะด้านการประหยัดเงินและการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ นอกจากนี้ นักเรียนยังไม่มีการเก็บออม ใช้เงินอย่างไม่ระมัดระวัง ไม่มีเป้าหมายและไม่มีการวางแผนในการใช้จ่าย เมื่อต้องการซื้อสินค้าหรือสิ่งของเครื่องใช้ มักจะขอเงินจากผู้ปกครองเพิ่มมากกว่าที่จะคิดเก็บเงินเพื่อนำมาใช้ และจากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีพฤติกรรมการประหยัดต่ำกว่าระดับอื่นๆ อีกทั้งจากแบบสอบถามสำรวจปัญหา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมชอบลอกเลียนแบบ โดยเฉพาะการเลียนแบบตามโฆษณา สื่อต่างๆ มีความฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายไม่คุ้มค่า ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินตัว และไม่ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้หมดไปโดยไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้นการเร่งพัฒนาคุณธรรมด้านความประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับความพอเพียง ตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นสิ่งที่ต้องเร่งกระทำ

จากการศึกษางานเอกสารและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการประหยัดนั้น เรณูรัชต์ ประสิทธิเกตุ (2542:50) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) พบว่านักเรียนมีการประหยัดขึ้น อรพิน สุขแจ่ม (2546: 68-69) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิทยาชัย ชุมพร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการประหยัดมากขึ้นหลังการทดลอง โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการประหยัดสามารถพัฒนาได้ด้วยกิจกรรมแนะแนว และจากการศึกษาเอกสารที่มีผู้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าย ดังที่ วสุณี รักษาจันทร์ (2538: 83) ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัยด้านร่างกาย ความมีวินัยด้านการเรียนในห้องเรียน ความมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และความมีวินัยด้านการทำงานกลุ่ม ภายหลังการทดลองมีการพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง ปราณี อยู่ประสิทธิ์ (2546: 61) ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทิง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมมีค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และเกรียงศักดิ์ โกลากุล (2547: 68) ศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจ โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนกลาง สุพรรณบุรี พบว่าการพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจด้วยกระบวนการสร้างค่านิยม สามารถพัฒนาพฤติกรรมความมีน้ำใจของนักเรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการพัฒนาพฤติกรรมด้านการประหยัด การนำกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าย มาใช้ในการทดลองครั้งนี้ สามารถพัฒนาให้ค่านิยมในด้านต่างๆ ดีขึ้นได้ ซึ่งการนำกระบวนการกระจ่ายค่านิยมมาพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อช่วยในการพัฒนาค่านิยมการประหยัดของนักเรียน จะช่วยพัฒนาค่านิยมและส่งผลให้นักเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายเงินอย่างเกิดประโยชน์ คุ่มค่าสูงสุด เหมาะสมกับเงินที่ได้รับ สามารถยับยั้งใจตนเองไม่ให้ซื้อตามความต้องการและมีการวางแผนแบ่งเงินเก็บออมไว้ มีการวางแผนการใช้เวลา แบ่งเวลาสำหรับส่วนตัว และสังคม เพื่อใช้ทบทวนและช่วยเหลืองานบ้าน รวมถึงการรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ การเรียน พลังงาน และสาธารณสมบัติ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมด้านความประหยัด ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักใช้ชีวิตเป็นอยู่อย่างพอเพียง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทดลอง โดยเชื่อว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าย จะสามารถพัฒนาการประหยัดของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ จึงได้ทำการทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอรุณวิทยา ประจวบคีรีขันธ์ ในปีการศึกษา 2550

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน ที่พัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องของชุด มากกว่า 0.80

3.2 คะแนนการประหยัดของนักเรียน ภายหลังจากทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มากกว่าคะแนนการประหยัดของนักเรียน ก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มทดลอง ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา ปีการศึกษา 2550 และกลุ่มทดลอง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มเลือกมาอย่างเฉพาะเจาะจง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 และเลือกเข้าร่วมกิจกรรมโดยความสมัครใจจำนวน 20 คน

4.2 ระยะเวลาการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยทำการประเมินการประหยัดของนักเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และ 6 และทำจัดกิจกรรมทดลอง ในสัปดาห์ที่ 2-5 จำนวน 10 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที

4.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

4.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง

4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การประหยัด

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2550

5.2 **ครู** หมายถึง ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา ซึ่งมีหน้าที่สอน และดูแลนักเรียนกลุ่มทดลองในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณวิทยา

5.3 **การประหยัด** หมายถึง การประหยัดเงิน การประหยัดเวลา และการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้และพลังงาน

5.3.1 **การประหยัดเงิน** ได้แก่ การรู้จักใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ เหมาะกับเงินที่ได้รับ ไม่ซื้อของตามผู้อื่นหรือตามโฆษณา วางแผนการใช้จ่ายเงินและยับยั้งความต้องการของตนเอง ซื้อของที่มิใช่ประโยชน์และคุ้มค่าเงิน มีการแบ่งเงินที่ได้รับเก็บออมไว้

5.3.2 **การประหยัดเวลา** หมายถึง การรู้จักวางแผนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่าสูงสุด เช่น การเรียนหนังสือ การนอน การทำงานอดิเรก การช่วยเหลืองานในครอบครัว สังคมส่วนรวมและการพักผ่อนหย่อนใจ

5.3.3 **การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้และพลังงาน** ได้แก่ การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียน น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ สาธารณสมบัติอย่างเกิดประโยชน์ คุ้มค่าสูงสุด และดูแลตรวจสอบ ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ที่ชำรุดเสียหาย ให้อยู่ในสภาพที่ดี พร้อมใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการดูแลรักษา สาธารณสมบัติทั้งของโรงเรียนและส่วนรวม

5.4 **ชุดกิจกรรมแนะแนว** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมเข้าอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบด้วย กิจกรรม 10 กิจกรรม มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยอาศัยเทคนิคในการจัดกิจกรรม ได้แก่ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่ม

5.5 **กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง** หมายถึง กระบวนการหรือวิถีทาง ที่จะช่วยให้บุคคลได้สำรวจความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างเป็นระบบ มีการสนทนา ซักถาม แลกเปลี่ยนทัศนคติ เพื่อให้เกิดความกระจ่างและเข้าใจในสิ่งที่คิด พูดและแสดงออก เกิดการค้นพบค่านิยมที่เหมาะสมกับตนเอง กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างในการทดลองครั้งนี้มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นทำความเข้าใจ ขั้นแสดงความสัมพันธ์ ขั้นกำหนดคุณค่า และขั้นแสดงออก

5.6 **แบบประเมินการประหยัด** หมายถึง แบบประเมินการประหยัด ที่ประเมินการประหยัดทั้ง 3 ด้าน จำนวน 38 ข้อ แบ่งเป็นประเมินการประหยัดเงินจำนวน 14 ข้อ การประหยัดเวลาจำนวน 12 ข้อ และการประหยัดสิ่งของเครื่องใช้และพลังงานจำนวน 12 ข้อ

โดยแบบประเมินมี 2 ลักษณะ คือ การกระทำทางบวกและการกระทำทางลบ ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบประเมินมาก แสดงว่าเป็นผู้มีการประหยัดสูง ผู้ที่ได้คะแนนจากการประเมินน้อย แสดงว่าเป็นผู้มีการประหยัดต่ำ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เมื่อนักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาการประหยัดและการออม โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัดแล้ว ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการประหยัดและการออม สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีสติ มีเหตุผล และมีความสุข

6.2 เป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและครูที่เกี่ยวข้อง ในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อเพิ่มพฤติกรรมการประหยัด ไปปรับใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในระดับช่วงชั้นอื่นๆ

6.3 สามารถนำแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อแก้ปัญหาส่วนตัวและสังคมด้านอื่นๆ เช่น การควบคุมตนเอง ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง วุฒิภาวะทางอารมณ์ ฯลฯ ต่อไป